Code No.: US-03

Total No. of Questions : 5 Total No. of Printed Pages : 2

स्नातकोत्तरपरीक्षाः– २०१५

एम्.ए. – विद्वदुत्तमा – द्वितीयवर्षम्

शास्त्रम् – अलङ्कारशास्त्रम्

भागः – २, पत्रिका – ३

विषयः – ध्वन्यालोकः – २

दिनाङ्कः – 27-3-2015 **गरिष्ठाङ्काः – ८०**

समयः – 2.30 P.M. to 5.30 P.M. Max. Marks – 80

I. संक्षिप्तमुत्तरं लिखत – **10 × 1 = 10**

१. या निशा सर्वभूतानां तस्यां जागर्ति संयमी – इदं कस्य ध्वनिप्रभेदस्य उदाहरणम्?

२. रसस्य परा उपनिषत् का?

३. को ध्वनिः वर्णपदादिषु वाक्ये सङ्घटनायां प्रबनधेपि दीप्यते?

४. अव्युत्पत्तिकृतो दोषः कया संव्रियते।

५. सैषा सर्वत्र वक्रोक्तिरनयार्थो विभाव्यते – इदं कस्य वचनम्?

६. न तन्मुख्यं काव्यम्, काव्यानुकारोह्यसौ – अयं काव्यप्रकारः कः?

७. स्मितं किञ्चिन्मुग्धमित्यत्र मुग्धशब्दस्य लक्ष्यार्थः कः?

८. अतथास्थितानपि अर्थविशेषान् तथास्थितानिव हृदये का निवेशयति?

९. स्वभावतः शुद्धस्यापि वाच्यस्य आनन्त्यं कैर्जायते?

१०. महाभारते को रसः प्रधानः?

II. वाक्यत्रयं सप्रसङ्गं व्याख्यात। **3 × 5 = 15**

१. पदद्योत्येन सुकवेर्ध्वनिना भाति भारती।

२. पदपौनरुक्त्यं च व्यञ्जकत्वापेक्षयैव कदाचित् प्रयुज्यमानं शोभामावहति।

३. प्रबन्धे चाङ्गी रस एक एवोपनिबध्यमानोऽर्थविशेषलाभं छायातिशयं च पुष्णाति।

४. नहि शरीरी शरीरिणां सदृशोऽप्येक एवेति शक्यते वक्तुम्।

५. अनेनानन्त्यमायाति कवीनां प्रतिभागुणः।

Code No.: US-03

III. त्रयणामुत्तरं लिखत। **3 × 10 = 30**

१. सङ्घटना गुणाश्चेति अनयोः सम्बन्धविषये मतभेदं सविस्तरं प्रतिपादयत।

२. प्रबन्धस्य रसाभिव्यञ्जकत्वे निबन्धनानि कानि? विशदयत।

३. अप्रस्तुतप्रशंसायाम् अप्रस्तुतस्य विवक्षितत्वादिना त्रिविधत्वं सोदाहरणं स्पष्टयत।

४. महाभारतस्य शान्तसप्रधानत्वमुपपादयत।

५. वाणी नवत्वमायाति पूर्वार्थान्वयवत्यपि – संलक्ष्यक्रमव्यंग्यध्वनिप्रभेदस्य समाश्रयणेन एतदुपपादयत।

IV. पद्यत्रयं सप्रसङ्गं व्याख्याय तत्रत्यं विशेषं सयुक्तिं निर्णयत। **3 × 5 = 15**

१. मुहुरङ्गुलिसंवृताधरोष्ठं प्रतिषेधाक्षरविक्लवाभिरामम्।
मुखमंसविवर्ति पक्ष्मलाक्ष्याः कथमप्युन्नमितं न चुम्बितं तु।।

२. एकन्तो रुअइ पिआ अण्णन्तो समरतूरणिग्घोसो।
णेहेण रणरसेण अ अडस्स दोलाइअं हिअअम्।।

३. लक्ष्मीर्दुहिता जामातृको हरिः तथा गृहिणी गङ्गा।
अमृतमृगाङ्कौ च सुतौ अहो कुटुम्बं महोदधेः।

४. एवमेव जनस्तस्य ददाति कपोलोपमायां शशिबम्बिम्।
परमार्थविचारे पुनश्चन्द्रश्चन्द्र इव वराकः।।

V. कारिकाद्वयं सप्रसङ्गं व्याख्यात। **2 × 5 = 10**

१. प्रबन्धे मुक्तके वापि रसादीन् बन्धुमिच्छता।
यत्नः कार्यः सुमतिना परिहारे विरोधिनाम्।

२. श्रृङ्गारी चेत्कविः काव्ये जातं रसमयं जगत्।
स एव वीतरागश्चेन्नीरसं सर्वमेव तत्।।

३. संवादो ह्यन्यसादृश्यं तत्पुनः प्रतिबिम्बवत्।
आलेख्याकारवत्तुल्यदेहिवच्च शरीरिणाम्।